

CO UDĚLÁŠ, MARIE?

Vánoční hra pro 12–13 herců; napsal Petr Firbas.
Poprvé uvedeno v roce 2012 v Horních Počernicích.

POSTAVY

- Vypravěč
- Chór (mohou to být dva dospělí; nemusí umět text nazpaměť, mohou ho před sebou)
- Hlas Božího posla (může to být také někdo dospělý; čte se)
- Druhý hlas Božího posla (může být také někdo dospělý; čte se)
- Prorok Izajáš
- Marie
- Josef
- Pastýři (dva nebo tři podle počtu dětí)
- Herodes
- Petr
- Ondřej
- Ježíš

SCÉNA

Dvě opony vedle sebe, střídavě se otvírá jedna nebo druhá.

PROLOG K PRVNÍMU DĚJSTVÍ

(Dvě scény. U obou je zatažená opona. Jedna se otevře. Za ní sedí prorok Izajáš, na stole před ním je svitek a on píše.)

VYPRAVĚČ

To všechno, co uvidíte, se stalo, aby se naplnilo to, co napsal dávný prorok Izajáš.

IZAIÁŠ

(výrazně a pomalu píše) Hle, dívka počne a porodí syna a dá mu jméno Immanuel (to je „S námi Bůh“). Lid, který chodí v temnotách, uvidí veliké světlo, nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo. Pak každá bota obouvaná do válečné vřavy a každý plášť vyválený v prolité krvi budou k spálení. Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn.

(Varhany hrají motiv písně Slunce z hvězdy již vyšlo [Evangelický zpěvník, 283].)

PRVNÍ DĚJSTVÍ

(Opona se zatáhne. Otevře se druhá. Tam je Marie v zástěře, chvíli zametá, přitom si vesele prozpěvuje „Jak dobré a utěšené, žijí-li všichni v lásce“ (2×). Pak odloží koště a posadí se na židli směrem k divákům.)

MARIE

(radostně a zároveň trochu zasněně) Jak já už se těším, až si mě Josef odvede do svého domu. Josef z rodu Davidova... Nic mi doma nechybí, ale stejně už

bych chtěla bydlet s Josefem a mít vlastní domácnost. Ani navštěvovat mě teď nemůže. Vždyť jsme se už zasnoubili a slíbili si věrnost. To jsou divné zvyky, takhle dlouho čekat. Ale co, už to vydržím, však už to nebude dlouho trvat.
(Začne zase poletovat s koštětem a zpívá druhou část písně: Radost mají, v lásce když přebývají...)

HLAS BOŽÍHO POSLA

Marie, Marie

MARIE

(Zarazí se, odloží koště, začne se ustrašeně rozhlížet kolem dokola.)
Slyšela jsem dobře. Někdo tu mluví? Kdo je tady?

HLAS

Zdravím tě. Jsi zahrnutá Boží milostí... to je ta zpráva, kterou ti mám vyřídit.

MARIE

Co, prosím? Tomu ale já vůbec nerozumím.

HLAS

Neboj se, počneš a porodíš syna a dáš mu jméno Ježíš, a to přece znamená: Bůh vysvobozuje. Skrze to dítě bude Pán Bůh lidi vysvobozovat od zlého.

MARIE

Ale, vždyť já ještě nejsem Josefova. Já se k němu budu teprve stěhovat.

HLAS

O to se nemusíš starat. To, jak to bude, přenech klidně Pánu Bohu... jen, jestli budeš souhlasit.

MARIE

Ale já se bojím. Bojím. Co se mnou bude, co řeknou lidé a co udělá můj Josef?

(Hlas už se odmlčí. Před scénou stojí dva nebo tři herci, kteří představují chór.)

CHÓR

Co uděláš ty, Marie? Jak se rozhodneš? Řekneš ano, nebo řekneš ne? Co uděláš, Marie? Co uděláš ty?

MARIE

(Usedá na židli, dívá se dopředu a chvíli je naprosté ticho.)
Jsem Boží služebnice. Ať se tedy vše stane podle tvého slova.

(Zatáhne se opona. Skupinka zpěváků a hudebníků zpívá a hraje píseň „Má duše Boha velebí“ — refrén, 1. a 3. sloku a mezi nimi opět refrén.)

PROLOG K DRUHÉMU DĚJSTVÍ

VYPRAVĚČ

Josef byl muž spravedlivý...

CHÓR

Co to vlastně znamená spravedlivý? Vždycky udělat to, co říkají předpisy a zákony?

VYPRAVĚČ

Myslím, že je to ještě něco víc, někdy to znamená také nebýt tvrdý, odpustit, být milosrdný. Tak se tomu přece učíme u Pána Boha.

DRUHÉ DĚJSTVÍ

(Opět se roztáhne jedna opona a za ni sedí Josef s hlavou ve dlaních.)

JOSEF

(zvedne hlavu k divákům) Ach Josefe, Jozífku, co si počneš? Tak jsem se těšil, až si konečně Marii odvedu do svého domu a teď tohle. Zasnoubili jsme se, slíbili jsme si věrnost, ale ona ji nedodržela. A zákon tu mluví jasně. *(zase si dá hlavu do dlaní)*

CHÓR

Co říká zákon?

VYPRAVĚČ

Taková žena má podle zákona zemřít....

CHÓR

Co uděláš, Josefe? Jak se rozhodneš? Řekneš ano, ať zemře, nebo řekneš ne? Co uděláš Josefe? Co uděláš ty?

JOSEF

Ne, nikdy nedopustím, aby zemřela. Půjdu a tajně ji propustím. Nikdo ji nebude soudit a nikdo na ni nebude ukazovat prstem. Marii nesmí nikdo ublížit.

(Zatáhne se opona.)

VYPRAVĚČ

Josef byl muž spravedlivý. Už víte, co to znamená?

(Roztáhne se druhá opona, za ní leží na jednoduchém lůžku Josef a neklidně se převrací.)

HLAS BOŽÍHO POSLA

Josefe, Josefe, synu Davidův...

JOSEF

Co se děje? Kdo to tu mluví takhle v noci?

HLAS BOŽÍHO POSLA

Josefe, neboj se přijmout svou věrnou Marii za svou manželku. Ať si říká, kdo chce, co chce. Neohlížej se na to. To děťátko, které se Marii narodí, bude Immanuel — Pán Bůh s námi; ten, kterého s celým Izraelem čekáš. To děťátko bude největším Božím dárkem všem lidem. Neboj se...

CHÓR

Co uděláš, Josefe? Jak se rozhodneš? Řekneš ano, přijmu je, nebo řekneš ne? Co uděláš Josefe? Co uděláš ty?

JOSEF

Mám tomu věřit nebo ne? Co to po mně, Pane Bože, chceš? Vždyť bude všechno jinak, než jsem si to představoval... to nebude žádná legrace.

(Mezitím se otvírá druhá opona, za kterou stojí bez hnutí Marie s hlavou sklopenou, Josef k ní jde, obejmě ji.)

JOSEF

Nic se neboj, Marie, moje milá ženo, postarám se o tebe a až se to děťátko narodí, tak vás budu chránit oba.

(Zatáhne se opona.)

PROLOG K TŘETÍMU DĚJSTVÍ

VYPRAVĚČ

Josef se vydal z Nazareta v Galileji do Betléma, aby se tam dal podle rozkazu římského císaře Augusta zapsat se svou manželkou Marií, která čekala dítě. Protože už nebylo místo pod střechou, porodila svého syna ve stáji pro dobytek a v plenkách ho položila do krmítka.

A v té krajině pásli svá stáda pastýři, kteří to uslyšeli jako první.

(Otevře se opona, za ní sedí dva nebo tři pastýři podle počtu dětí. Scénu s pastýři nasvítí silné světlo a ozve se silný hlas trubky.)

(Hlas Božích poslů [přes mikrofon])

1. POSEL

Hola, hej, vstávejte pastýřové, narodil se vám dnes v Betlémě Spasitel, ale pozor, pozor, nemá žádnou parádu, leží v krmítku na slámě, zabalený do obyčejných plenek. Sláva. Sláva.

2. POSEL

Komu sláva?

1. POSEL

Přece Bohu.

2. POSEL

A co lidem?

1. POSEL

Lidem Boží zalíbení.

2. POSEL

A kterým?

1. POSEL

Přece všem, ty anděli jeden nechápavý.

(Ozve se znovu hlas trubky a světlo i hlasy zmizí.)

TŘETÍ DĚJSTVÍ

1. PASTÝŘ

Nemámil mě zrak, nebo se mi něco zdálo?

2. PASTÝŘ

Spasitel v plenkách na slámě, co je to za hloupost?

1. PASTÝŘ

Ale to světlo, to nebylo jen tak. To tě nešálil zrak.

CHÓR

Co uděláte, pastýři? Jak se rozhodnete? Zůstanete u svých ovcí, nebo se rozběhnete do Betléma? Co uděláte vy?

2. PASTÝŘ

Poběžme do Betléma. Vždyť takový Spasitel, který se klidně narodí v chlívě, bude rozumět i nám, obyčejným pastýřům.

1. PASTÝŘ

Však už běžím, takového Spasitele si nechám líbit. Hurá!

(Pastýři běží uličkou ke dveřím modlitebny a vyběhnou z ní ven.)

ČTVRTÉ DĚJSTVÍ

(Otevře se opona: Herodův palác, král Herodes sedí na trůnu.)

HERODES

Ti tři mudrci mě, velikého Heroda, oklamali. Vždyť jsem jim nařídil, aby vypátrali toho malého narozeného Mesiáše a hned mi dali vědět, kde ho budu moci navštívit. Ale oni ne. Kdovíkde je jim teď konec. Nikdo mi nevěří, ale já taky nikomu nevěřím. Ani vlastní rodině, ani vlastní mámě, ani vlastnímu synovi. Pořád aby se člověk bál o trůn a o moc. A teď ještě nějaký malý Mesiáš....

CHÓR

Co uděláš Herode? Jak se rozhodneš? Zůstaneš s tím svým strachem a nenávistí, a budeš všude posílat jenom svoje vojáky, nebo poznáš, že veliká moc je k ničemu, a že i ty můžeš být svobodný od strachu a od nenávisti. Jak se rozhodneš? Co teď uděláš ty?

HERODES

Vojáci, pobijte v Betlémě všechny děti do dvou let, ten malý Mesiáš mezi nimi jistě bude. Jen tak se ho mohu zbavit. Tak jsem se rozhodl já, Herodes Veliký.

(Zavře se opona a nastane ticho.)

VYPRAVĚČ

Hlas v Ráma je slyšet, pláč a veliký nářek, Ráchel oplakává své děti a nedá se utiшит. Ale ten malý Mesiáš je s Marií a Josefem už na útěku do Egypta. A až zemřou ti, kdo usilovali o jeho život, vrátí se s ním jeho rodiče do zpátky do Nazareta....

CHÓR

To světlo ve tmě svítí a tma je nepohltila.

(Zpěv — může být i sólo — za doprovodu varhan: Vítej, Jezu Kriste, z nebes vysokosti... [1. sloka])

VYPRAVĚČ

Po třiceti letech někde na břehu Genezaretského jezera....

PÁTÉ DĚJSTVÍ

(Otevře se opona, za ní rybáři Petr a Ondřej čistí své sítě.)

ONDŘEJ

Tak jsme toho dneska, Petře, moc neulovili, vid'?

PETR

Už jsi slyšel, Ondřeji, o tom zvláštním kazateli, co prý vyhlíží v tomhle našem světě Boží království a jeho spravedlnost? Nevím, jestli není naivní. Aby brzy neskončil jako Jan Křtitel ve vězení u Heroda Antipy.

ONDŘEJ

Slyšel jsem o něm. A taky se bojím, aby to s ním nedopadlo, jak říkáš. *(přikyvuje)*

(Mezitím přichází uličkou modlitebně ke scéně Ježíš. Zastaví se u Petra a Ondřeje.)

JEŽÍŠ

Petře a Ondřeji, haló, nechte ty sítě a pojdte za mnou.
Následujte mě. Udělám z vás rybáře lidí.

CHÓR

Co uděláte, Petře a Ondřeji? Jak se rozhodnete? Zůstanete u svých sítí, nebo se rozběhnete za Ježíšem? Co uděláš ty, Petře? Co uděláš ty, Ondřeji?

PETR

Půjdeme za tebou.

ONDŘEJ

Oba dva.

(Petr a Ondřej vycházejí za Ježíšem ze scény, jdou uličkou a vyjdou ven.)

VYPRAVĚČ

Co uděláš ty, Josefe z Arimatie, Štěpáne, Sauli, Filipe, Lýdie z Filipis, Aquillo, Priscillo, co uděláš ty Cyrile a Metoději, Františku z Assisi, Anežko Přemyslovno, Milíci z Kroměříže, Mistře Jane z Husince, Jane Amosi, co uděláš Přemysle Pitře, Dietrichu Bonhoeffře, co uděláš Alberte Schweitzere, matko Terezo, Martine Luthere Kingu, a další a další nejmenovaní a někdy i bezejmenní... Vy jste sůl země a světlo světa...

CHÓR

Co uděláš ty, co uděláme my, když máme kolem sebe takový oblak svědků?

(Vypravěč začne zpívat první sloku písně: „Pomoz mi, můj, Pane, abych nežil planě.“ Ve druhé a dalších slokách se přidává celé shromáždění.)

KONEC